

Veelkantige bewegingen

Bart Eeckhout over de tiende editie van het Antwerpse dansfestival

Lichaam, ruimte, Beweging

Het Antwerpse festival *De Beweging* vierde zijn tiende editie en dat zou het publiek geweten hebben. Het topzware programma telde meer dan dertig producties verspreid over zeventachtig voorstellingen op zeven locaties — het leek wel een popfestival. De Beweging kondigde zichzelf aan als een ‘fysieke theatergebeurtenis’, een epitheton dat zowel nietszeggend (en behoorlijk lelijk) als programmatisch klinkt. Nietszeggend omdat je je moeilijk een theatervorm kunt voorstellen die *niet* fysiek is; programmatisch omdat De Beweging anders of zelfs meer wil zijn dan een ‘gewoon’ dansfestival. In Antwerpen zag je niet enkel actuele dans in beperkte zin, maar ook mime, performance, danstheater, oosterse dans en alle grensvlakken daartussen. Alles wat enigszins beweegt, had kortom zijn plaats op De Beweging. De artistieke leiding wilde die veelkantige vormen van bewegen naast elkaar zetten en zo een eigen context creëren voor de diverse voorstellingen. Een aantrekkelijk principe dat evenwel lang niet altijd gerealiseerd werd.

Lichaam

“De Beweging kiest bij al haar activiteiten het lichaam of de natuurlijke gesteldheid van het lichaam als uitgangspunt of voedingsbodem. Dat betekent dat De Beweging op zoek is naar een tastbaar theater, naar een wezenlijke confrontatie tussen het lichaam op het podium en dat van de toeschouwer”, stelde coprogrammator Thera Jonker bij de voorstelling van het festivalprogramma. In de performance *Mas Distinguidas 97* van de Spaanse La Ribot die De Beweging 1998 afsloot, stond het lichaam inderdaad in het middelpunt van de ruimte, zoals dat ook al het geval was ge-

weest in het gros van de voorstellingen die de afsluiter voorafgingen. Wanneer een meer diepgaande vraagstelling over het concept lichaam uitblijft, krijgt het hierboven geciteerd uitgangspunt evenwel al gauw iets vrijblijvends. Zoals elk theatergebeuren fysiek is, zo kun je het etiket ‘lichaam’ ook wel kwijt op elke podiumvoorstelling. Alvast in *Mas Distinguidas 97* werd het lichaam niet verder bevraagd. De hoogst grappige en dadaïstisch absurde – La Ribot leek zo weggelopen uit een film van Almodovar — compilatie van korte performances charmeerde, maar kon niet beklijven. Het lichaam deed er dienst als een louter functioneel *corps-objet*, een doek waarop getekend werd of waaraan andere objecten werden opgehangen: ‘Le corps est un objet fonctionnel ou pervers; qui se couvre et se découvre, se cache et se montre, et joue à ce que nous savons tous,’ heet dat in de woorden van La Ribot zelf. De opeenvolgende lichaamskunstwerken werden overigens te koop aangeboden, de koper kreeg een geautoriseerde video van de betreffende performance. Leuk, maar tachtig jaar na Duchamp, Picabia en Man Ray een tikje passé. Zodat de vraag rijst: waarom net die voorstelling op dit festival? Als je de optie neemt om beeldende kunst – want dat is een performance per slot van rekening toch nog altijd – op te nemen in de programmering van een festival voor podiumkunst, neem je een zeker risico. Performances vergen een andere houding van het publiek, een houding die het louter *retinale* overstijgt, om dan maar even bij Duchamp te blijven. Ze zijn ingebed in een ‘eigen artistieke context’ (jowel), die net als bij de actuele dans een eigen dynamische ontwikkeling kent. Als programmator mag je je dan ook niet tevre-

den stellen met de verantwoording dat ook in performances het lichaam centraal staat. Allicht. Het punt is dat actuele *performance art* nieuwe vragen dient op te roepen over die lichamelijke. In de virtuele cybercultuur aan het einde van dit millennium is niets nog zeker, de definitie van lichamelijke wel allerminst.

Zoals des te sterker bleek uit 1 *Wereld* van Eric Raeves, die het festival op bijzonder indrukwekkende wijze mocht openen. De Beweging gaf zelf de opdracht voor deze nieuwe creatie van Eric Raeves, *compagnon de route* van Marc Vanrunxt en twee jaar geleden erg succesvol op het festival met het verwante maar minder theatrale *Interesting Bodies*. In dit nummer wordt een aparte bijdrage gewijd aan het werk van Raeves, zodat hier de vaststelling kan volstaan dat 1 *Wereld* de meest authentieke was van alle vertoonde performances. Als enige participeerde deze kunstenaar-choreograaf actief in het uitdagende debat over het lichaamsconcept dat zo pertinent is in de actuele kunst. Zijn ‘levende tentoonstelling’ bestond uit vier afzonderlijke fysieke installaties die in kabinetten naast elkaar werden geplaatst als in een nocturama. De confrontatie met het publiek werd nergens zo scherp gesteld als bij Eric Raeves, en heus niet alleen omdat de toeschouwer vrij zijn weg mocht kiezen langsheen de lichaamsinstallaties. Voor deze kunstenaar is lichamelijke geen vast gegeven, maar een vergelijkend concept dat blootstaat aan transformatie en metamorfose. Bijvoorbeeld in *Lichaam op doek 2000-3B* waarin het lichaam van ‘danser’ Markus Theisen ontmenselijkt werd tot een onidentificeerbare verstrengeling van ledematen die strijd leverden met een trechtervormig doek waarin het hoofd, de geest gevangen zat.